

8 mei, viering van vrijheid en verzet

een verslag van Rani Vermeulen en Julie Simoens (11 mei 2023)

Op maandag 8 mei 2023 vond op het grasveld van het VUB Atrium een bijzondere herdenkingsceremonie plaats. Tussen 12u30 en 14u werden vrijheid en verzet gevierd door middel van getuigenissen, toespraken, poëzie en muzikale begeleiding. Deze ceremonie markeert de herdenking van de dag waarop nazi-Duitsland zich officieel overgaf in 1945. Het is een moment om stil te staan bij oorlogsslachtoffers, verzetshelden en de waarde van vrede en democratie.

DE BETEKENIS VAN 8 MEI

Op 8 mei 1945 brak er in heel Europa vreugde los toen nazi-Duitsland zich overgaf. Bevrijdingsfeesten werden gevierd en verschillende landen maakten van deze dag een officiële feestdag. In België zou 8 mei, de dag van de bevrijding, opnieuw een feestdag moeten zijn om oorlogsslachtoffers en verzetshelden te herdenken en stil te staan bij de kwetsbaarheid en waarde van vrede en democratie. Vroeger was 8 mei inderdaad een feestdag in België. In 1974 werd er echter beslist om het aantal feestdagen te verminderen en 8 mei had hier geen plaats meer.

8 MEI COALITIE

Op initiatief van Ellen De Soete werd begin 2022 de 8 mei-coalitie gevormd. Dit Belgische samenwerkingsverband bestaat uit middenveldorganisaties en personen uit de culturele en academische sector. Doel van de coalitie is om 8 mei opnieuw tot officiële feestdag te maken ter herdenking van de "overwinning op het fascisme", de dag dat Nazi-Duitsland zich overgaf aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Dit jaar hield de 8 mei-coalitie op zondag 7 mei een herdenking aan het Fort van Breendonk. Dit werd gevolgd door verschillende lokale acties op maandag 8 mei.

PROGRAMMA VAN DE HERDENKINGSCEREMONIE AAN VUB (8 MEI 2023)

Het programma van de herdenkingsceremonie was gevarieerd en ontroerend. De ceremonie begon om 12u30 en omvatte de volgende hoogtepunten:

1. MUZIKALE OPENING

Saxofonist Leo Van Biesen en het VUB-koor "Café Latte" zorgden voor een indrukwekkende muzikale start van de ceremonie met de liedjes "You Raise Me Up" en "Adiemus".

2. INTRO CERL-team VUB

Julie Bertone van het VUB CERL-team bedankte de muzikanten en verwelkomde de verschillende sprekers met het verzoek VERZET, MOED en HUMANISME en de dragers ervan in herinnering te brengen.

“**VERZET**, was toen en blijft ook vandaag veelal het resultaat van vrijwillige inzet, waar mensen vanuit verontwaardiging, voor rechtvaardigheid, ongeacht verschillen, samen beslissingen moesten maken in een zeer onzekere en sombere context. Afkomstig uit alle lagen van de bevolking, waren verzetstrijders - vrouwen, mannen, kinderen - in staat hun verschillen te overwinnen en verbondenheid te vinden in hun strijd voor vrijheid. Verzet, verzetsdaden, en -mensen zijn daarom ook vandaag een belangrijke inspiratie en baken van hoop.”

“Sommigen waren nog geen tien jaar oud, maar zij hadden de betekenis van de geschiedenis en de rol die zij daarin moesten spelen al begrepen. **MOED** was er ook aan de VUB en ULB, studenten, personeel, kozen de weg van het hart en namen het op voor de bevrijding, tegen de bezetter, mensen voor mensen van wie zij wisten dat de wereld hen onvoorwaardelijk nodig had. Ik ken geen ferventer voorbeeld van **HUMANISME**: mensen die begrijpen dat ze elkaar nodig hebben, elkaar waarschuwen, elkaar beschermen, voor elkaar opkomen, van elkaar houden.”

Julie droeg tijdens de ceremonie zorg voor de verschillende sprekers, studenten en artiesten, gaf de woorden van verzet die dag door aan haar collega's.

3. [TOESPRAAK VAN DIMO KAVADIAS](#)

In zijn bevolgen toespraak besprak Kavadias, een gepassioneerde docent sociologie en politicologie aan de VUB, de essentie van het herdenken van 5 mei 1945 en de rol die universiteiten hierin spelen. Hij wierp de vraag op of universiteiten studenten en docenten moeten aanmoedigen om politiek betrokken te zijn en openlijk hun standpunten over sociale rechtvaardigheid uit te dragen.

4. [GETUIGENIS VAN SIMON GRONOWSKI](#)

Simon Gronowski, eredoctor van de VUB en Holocaust-overlevende, werd in 1931 geboren in een Joodse familie in België. Op 17 maart 1943 nam zijn leven een dramatische wending toen hij, zijn moeder en zus werden gearresteerd en naar de Dossinkazerne werden gestuurd. Zijn vader kon ontsnappen aan de arrestatie omdat hij op dat moment in het ziekenhuis lag. Een maand later, op 18 april 1943, werden hij en zijn moeder op een trein gezet richting Auschwitz-Birkenau. Door de hulp van drie jonge

mannen en zijn moeder kon hij uit de trein springen in Limburg. Daar werd hij geholpen door de mensen uit de omgeving die ervoor zorgden dat hij terug naar Brussel kon. In Brussel werd hij opgevangen door een Katholieke familie waar hij onderdook tot het einde van de oorlog. Zijn vader stierf op 9 juli 1945 uit wanhoop in hun huis in Etterbeek. Na de oorlog stond Simon er alleen voor.

Simon zweeg jarenlang over de gruwelijke gebeurtenissen die hij als kind meemaakte. In 2002 besloot hij echter om zijn verhaal te delen in de vorm van een boek. Simon vindt het belangrijk om zijn getuigenis te delen om de volgende redenen. Ten eerste wil hij ervoor zorgen dat de verschrikkingen van de Holocaust nooit worden ontkend of vergeten. Ten tweede wil hij de moed en opoffering van de helden die hem hebben geholpen, waaronder zijn moeder, de drie jongeren die hem hielpen ontsnappen en de katholieke familie die hem opnam, eren. Ten derde wil hij de herinnering aan de talloze slachtoffers die tijdens de Holocaust zijn omgekomen, levend houden. Ten slotte wil hij oproepen tot actie tegen de toenemende extreemrechtse stromingen in de wereld. We kunnen daartegen strijden door middel van onderwijs, herdenking en actieve deelname aan het democratische proces. Door zijn verhaal te delen hoopt Simon anderen te inspireren om stelling te nemen tegen onverdraagzaamheid en intolerantie, en een samenleving op te bouwen waarin iedereen in vrede en vrijheid kan leven.

5. [GEDICHT VAN MAGALI SMITH \(MORGEN\)](#)

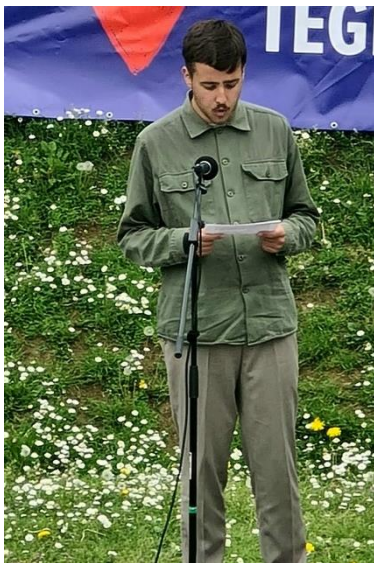
Een getalenteerde studente van de VUB, Magali Smith, droeg een ontroerend gedicht voor dat de emoties en ervaringen van oorlog en bevrijding weerspiegelt.

6. GETUIGENIS VAN FRANK SCHEELINGS EN JENNEKE CHRISTIAENS

Tijdens het interview met Julie Bertone vertelden Frank en Jenneke dat in tijden van bezetting en onderdrukking de VUB en de ULB trouw blijven aan hun kernwaarden van vrijheid en verzet. Tijdens de sluiting van de universiteit in 1941 onder de bezetting lieten studenten moedig verzet zien door kransen neer te leggen en het strijdlied "Le Semeur" te zingen. Ze gingen verder dan symbolische acties en saboteerden kruispunten van treinen en elektriciteitsvoorziening, waarmee ze de onbreekbare geest van verzet benadrukten. Voor de VUB en ULB is vrijheid een fundamentele waarde, verankerd in hun DNA, met een sterke focus op anti-fascisme en het bevorderen van een rechtvaardige samenleving. Ze blijven hoeders van intellectuele vrijheid en dienen als inspiratie voor universiteiten wereldwijd.

7. OPEN BRIEF VAN BRENT HUYGH

Brent Huygh, student geschiedenis aan de Vrije Universiteit Brussel, riep in een open brief op tot een hernieuwd bewustzijn over de gevaren van het fascisme en herdacht het verzet van de universiteit tijdens de Tweede Wereldoorlog. In de brief worden drie eisen naar voor geschoven. Ten eerste, om 8 mei in te voeren als jaarlijkse feestdag, waarbij lessen worden opgeschort en er expliciet plaats is voor herdenking. Ten tweede, om geen plaats te geven aan organisaties die racistische, seksistische en homofobe retoriek verspreiden, teneinde het vrij onderzoek en de veiligheid van minderheden, vrouwen en onderzoekers te garanderen. Ten derde, om het belang van verzet op de campus zichtbaar te maken, door bijvoorbeeld een aula te vernoemen naar een VUB-verzetsstrijder en portretten van verzetsstrijders op te hangen op veelbezochte plaatsen.

8. TOESPRAAK VAN JAN DANCKAERT

Rector Jan Danckaert hield een krachtige toespraak waarin hij het belang van herdenken, vrede en democratie benadrukte, eveneens als de rol van de VUB als platform voor kennis en engagement. Hij beantwoordde belangrijke vragen over waarom het zo cruciaal is om op de humanistische universiteit VUB ook 8 mei te herdenken. Hij belichtte de lessen die we vandaag meer dan ooit moeten onthouden uit die verschrikkelijke periode en hij gaf aan hoe onze universitaire gemeenschap hier actief mee aan de slag kan gaan.

9. [GEDICHT VAN JUSTINE KARAMIRA \(ALLES IS GEZEGD\)](#)

Justine Karamira, een getalenteerde studente aan de VUB, raakte het publiek met haar ontroerende voordracht van een zelfgeschreven gedicht.

10. MUZIKALE AFSLUITER DOOR LUCY GRAUMAN

De ceremonie werd afgesloten met een prachtige Jiddische muzikale uitvoering, verzorgd door Lucy Grauman.

Het eerste lied "Frunze verde" (Groene bladeren), refererend naar het getto van Warschau, is een lied over het verlies van een geliefde. De vrouw weet niet wanneer of hoe, het enige wat ze kent is haar verdriet.

Het tweede lied "Yid, du partizaner" (Jood, jij partizaan) is geschreven en gecomponeerd door de dichter Shmerke Kacerginski, afkomstig uit Vilnius. De uitdagende en bemoedigende tekst roept Joden op hun ketenen af te schudden.

Meer informatie op VUB webpagina: [Een terugblik naar de herdenkingsceremonie op 8 mei \(vub.be\)](https://www.vub.be)